

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja
<p>1. Definisanje problema</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ovim zakonom urediće se zaštita života i zdravlja ljudi, profesionalno izloženih lica i zaštita životne sredine od štetnog djelovanja nejonizujućih zračenja, uslovi i mjere za sprovođenje zaštite od nejonizujućih zračenja, uslovi korišćenja izvora nejonizujućih zračenja, uvoz uređaja koji proizvode ultrazvuk, optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja, kao i druga pitanja koja se odnose na zaštitu od nejonizujućih zračenja. Savremeni svijet se ne može zamisliti bez korišćenja izvora nejonizujućih zračenja. Izvore nejonizujućih zračenja koristimo i sriječemo u svakodnevnom životu, počev od prostora u kome živimo i radimo, do savremenih sredstava komunikacije, i svi su nastali ljudskom djelatnošću. U Crnoj Gori, izvori nejonizujućih zračenja (elektromagnetna polja, optička zračenja, ultrazvuk) koriste se u velikoj mjeri u životnoj i radnoj sredini, čime je povećan rizik ozračenosti stanovništva i profesionalno izloženih lica od štetnog uticaja ovog zračenja na njihovo zdravlje, kao i na životnu sredinu. Evidentni su uticaji polja na biljke i životinje i u razmatranju uticaja na životnu sredinu se navode primjeri osušenog drveća u blizini izvora zračenja, uticaja dalekovoda visokog napona na pčele, ometanje TV i radio prijema, smetnje na komunikacionim vezama i mnogi drugi primjeri. <p>Međutim, zbog njihovog štetnog dejstva neophodno je uvesti mjere zaštite kako bi nastavili da ih koristimo a da istovremeno zaštitimo zdravlje stanovništva a posebno profesionalno izloženih lica koja su direktno izložena ovim štetnim zračenjima. Definisanje problema zaštite od nejonizujućih zračenja omogućiće da ova oblast postane integralni dio zaštite životne sredine, da se ona zakonski reguliše, da svi zainteresovani subjekti preuzmu svoj dio odgovornosti po sili zakona, a ne dobre volje, da se stvori osnova za izradu nužnih podzakonskih akata čime bi korišćenje izvora nejonizujućih zračenja bilo po prvi put uređeno tako da se ne ugrožava zdravlje stanovništva i profesionalno izloženih lica, kao ni životna sredina. Zakonsko regulisanje ove oblasti je u saglasnosti sa direktivama i preporukama relevantnih međunarodnih institucija (CENELEC, ICNIRP- Međunarodna komisija za zaštitu od nejonizujućeg zračenja, Savjet Evrope) i značiće korak bliže evropskim integracijama i modernoj pravno uređenoj zemlji. Izlaganje nejonizujućim zračenjima nije opravdano ako ne donosi veću korist od štete, shodno osnovnom principu opravdanosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzroci problema ogledaju se u zaštiti zdravlja što predstavlja javni interes. Nepostojanje zakonodavstva i briga za zdravlje ljudi i životnu sredinu iz ove oblasti nametnuli su potrebu izrade Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja sa pratećim podzakonskim aktima. Zbog nepostojanja propisanih pravnih mjera zaštite stanovništvo i profesionalno izložena lica su izložena nekontrolisanom štetnom uticaju nejonizujućih zračenja, koje izlaganjem može da izazove pojavu kancera. Agencija za istraživanje raka Svjetske zdravstvene organizacije je 2009. godine ustanovila 	

je da su solarijumi "kancerogeni za ljude" i uvrstila ih u kategoriju najvećeg rizika za razvoj raka. Do tog zaključka došla je na osnovu nekoliko istraživanja koja su pokazala da se rizik od melanoma - najopasnijeg oblika raka kože - povećava za 75 odsto kod ljudi koji počnu da koriste solarijume prije svoje 30 godine. Studija objavljena u British Medical Journalu pokazala je da su solarijumi odgovorni za skoro 800 smrtnih slučajeva godišnje, odnosno da solarijumi 20% povećavaju rizik za nastanak melanoma, najtežeg oblika raka kože. Nesumnjivo je da su ovi podaci, kao i obaveze iz direktive 89/391 nametnuli potrebu uvođenja zabrane izlaganja optičkom zračenju u solarijumima i izlaganju ultrazvuku (kavitacija) u kozmetičkim salonima, radi zaštite najosjetljivije populacije, lica mlađa od 18 godina života.

- Posljedice problema odnose se na negativne uticaje na zdravlje ljudi, profesionalno izložena lica i životnu sredinu od štetnog djelovanja nejonizujućih zračenja. Posebno ugrožena odnosno rizična grupa su lica mlađa od 18 godina života. Činjenica je da je u Crnoj Gori po posljednjim zvaničnim podacima povećan broj oboljelih od kancera. Donošenje ovog propisa sigurno će podržati napore Ministarstva zdravlja da implementira strateške i planske dokumente u borbi protiv svih oblika raka.
- Oštećeni su životna sredina, stanovništvo, a posebno profesionalno izložena lica, koja nijednim propisom nijesu zaštićena u ovoj oblasti. S tim u vezi, donošenjem ovog propisa i pratećih podzakonskih akata, čiji je pravni osnov dat u ovom predlogu zakona, potpuno će se urediti zaštita od nejonizujućih zračenja.
- Oblast zaštite od nejonizujućih zračenja nije uređena u crnogorskom zakonodavstvu tako da stanovništvo, profesionalno izložena lica i životna sredina nijesu zaštićeni od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja. Ustavom data odredba da svako ima pravo na zaštitu zdravlja, čistu i zdravu životnu sredinu u pogledu zaštite od nejonizujućih zračenja ne bi bila sprovedena. Ukoliko se ne bi ovaj propis donio ne bi bile ispoštovane odredbe Zakona o životnoj sredini, kao ni odredbe sprovođenja nadležnosti datih u Uredbi o organizaciji i načinu rada državnih organa. Nedonošenjem ovog propisa ne bi se napredovalo u pregovaračkom Poglavlju 19: **Socijalna politika i zapošljavanje, oblast zdravstvene zaštite i zaštite na radu**, jer ne bi bile uopšte transponovane direktive Savjeta koje postoje za tu oblast. Naime, u **Izveštaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu** ukazano je da su u oblasti zdravstvene zaštite i zaštite na radu neophodni dodatni napori, a posebno po pitanju usklađivanja zakonodavstva. Imajući u vidu da u oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja ne postoji zakonsko rješenje neophodno je donijeti ovaj propis.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

- Predloženim propisom postiže se osnovni cilj, a isti se odnosi na zaštitu stanovništva, odnosno zdravlja ljudi, zaštitu profesionalno izloženih lica i zaštitu životne sredine, od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja. Ovaj cilj će se postići kroz predviđenih trinaest (13) mjera i to:
 - 1) propisivanje granica izlaganja nejonizujućim zračenjima i kontrola izloženosti ljudi nejonizujućim zračenjima;
 - 2) uklanjanje ili smanjenje rizika, zbog izloženosti elektromagnetnom zračenju, na minimum;
 - 3) proračun, procjena, prva i periodična mjerenja nivoa zračenja u okolini izvora nejonizujućih zračenja;
 - 4) vremensko ograničavanje izloženosti ljudi nejonizujućem zračenju;
 - 5) označavanje izvora nejonizujućih zračenja i prostora u kojima su smješteni;
 - 6) korišćenje sredstava i opreme lične zaštite pri radu sa izvorima nejonizujućih zračenja ili radu u prostorima sa nejonizujućim zračenjem;
 - 7) određivanje uslova korišćenja izvora nejonizujućih zračenja;
 - 8) provjera osposobljenosti i stručno osposobljavanje profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
 - 9) utvrđivanje i praćenje zdravlja lica koja su profesionalno izložena nejonizujućem zračenju;

- 10) obezbjeđenje ljudskih, tehničkih, finansijskih i drugih uslova za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- 11) vođenje evidencije o izvorima nejonizujućih zračenja i o izloženosti lica koja rade sa izvorima nejonizujućih zračenja;
- 12) kontrola nad izvorima nejonizujućih zračenja i nad primjenom mjera zaštite;
- 13) informisanje stanovništva o zdravstvenim efektima izlaganja nejonizujućim zračenjima i mjerama zaštite i obavještanje o stepenu izloženosti nejonizujućim zračenjima.

Obaveza u procesu evropskih integracija odnosi se na **obavezno transponovanje EU Acquis u ovoj oblasti** u nacionalno zakonodavstvo, koje se odnosi na:

- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 89/391/EEC od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu – 31989L0391
- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 2004/40/EZ od 29. aprila 2004. godine o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (elektromagnetna polja) (18. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stava 1 Direktive 89/391/EEZ) – 32004L0040
- ✓ Ispravku Direktive Evropskog Parlamenta i Savjeta 2004/40 od 29. aprila 2004. godine o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (elektromagnetna polja) (18. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stava 1 Direktive 89/391/EEZ - 32004L0040R(01)
- ✓ Ispravku Direktive Evropskog Parlamenta i Savjeta 2004/40 od 29. aprila 2004. godine o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (elektromagnetna polja) (18. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stava 1 Direktive 89/391/EEZ - 32004L0040R(02)
- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 2008/46/EC od 23. aprila 2008. godine o izmjenama i dopunama Direktive 2004/40/EZ od 29. aprila 2004. godine o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (elektromagnetna polja) (18. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stava 1 Direktive 89/391/EEZ - 32008L0046
- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 2012/11/EU od 19. aprila 2012. godine o izmjenama i dopunama Direktive 2004/40/EZ od 29. aprila 2004. godine o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (elektromagnetna polja) (18. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stava 1 Direktive 89/391/EEZ) - 32012L0011
- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 2006/25/EZ od 5. aprila 2006. godine o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na izlaganje radnika rizicima koji su posljedica fizičkih uzročnika (vještačko optičko zračenje) (19. pojedinačna Direktiva u smislu člana 16 stav 1 Direktive 89/391/EEZ) – 32006L0025
- ✓ Direktivu Evropskog Parlamenta i Savjeta 2007/30/EC od 20. juna 2007. godine o izmjenama i dopunama Direktive 89/391/EEC, njenih pojedinačnih direktiva i Direktiva Savjeta 83/477/EEC, 91/383/EEC, 92/29/EEC i 94/33/EC – 32007L0030
- ✓ Uredbu 32008R1137 kojom se mijenjaju direktive
- ✓ Preporuku Savjeta od 12. jula 1999. godine 1999/519/EZ o ograničavanju izlaganja šire javnosti elektromagnetnim poljima (0 Hz do 300 GHz) - 31999H0519

Cilj ovih mjera koje treba ugraditi u ovaj propis nije samo osigurati zdravlje i sigurnost svakog zaposlenog na pojedinačnoj osnovi, već i stvoriti minimalnu osnovu zaštite svih zaposlenih. Jedan od ciljeva pomenutih direktiva jeste pravovremeno otkrivanje štetnih uticaja po zdravlje koji su posljedica izlaganja elektromagnetnom polju i optičkom zračenju. Njome se utvrđuju minimalni uslovi ostavljajući državama članicama mogućnost sprovođenja ili donošenja strožijih odredbi za zaštitu zaposlenih, posebno utvrđujući niže vrijednosti za najveće dopuštene nivoe zračenja.

Prema dostupnim podacima u zemljama Evropske unije i EFTA (European Free Trade Agreement - Evropski ugovor o slobodnoj trgovini) tekuća regulativa (direktive i preporuke) iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja je dosta fragmentisana. Prema jednoj relativno novoj studiji CENELEC-a (Evropskog komiteta za standardizaciju iz elektrotehnike) za potrebe Evropske komisije, postoji preko 130 zakona, pravilnika, standarda i preporuka u oblasti zaštite od radio-frekvencijskog zračenja, a koje su donijele pojedine zemlje članice. Intenzivna epidemiološka istraživanja – studije o dugoročnim, kasnim, stohastičkim efektima izlaganja nejonizujućim zračenjima, imaju za cilj reviziju granica, normi izlaganja i standarda koji će biti značajno pooštreni (zaključci Svjetskog Kongresa u Sevilji, 2004. godine). Veoma važnu ulogu igra Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), koja intenzivno po ovim pitanjima saraduje sa Međunarodnom komisijom za zaštitu od nejonizujućih zračenja (ICNIRP), kao i Evropskim komitetom za standardizaciju iz elektrotehnike.

- Izrada Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja je predviđena Programom rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2012 godine (Normativni dio, Ekonomska politika i finansijski sistem, tačka 67). Ovaj propis doprinijeće sprovođenju strateških i planskih dokumenata posvećenih borbi protiv raka i jačanju zaštite na radu.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- Problem zaštite od nejonizujućih zračenja nije moguće riješiti bez donošenja odgovarajućeg zakona, jer se jedino tako dobija pravni okvir za cio niz mjera i postupaka kako bi zaštita bila potpuno i dugoročno realizovana. Donošenje zakona, prema tome, nije samo najbolji nego i jedini način rješavanja problema, uz važnu napomenu da se time zaokružuje set zakona kojima se reguliše korišćenje vrlo specifičnog prirodnog resursa od opšteg nacionalnog interesa (EM spektra). Ovo je, uostalom, i naša međunarodna obaveza.
- Ovo je prvi put da se ovakav zakon donosi i pravi i jedini put da se problemi prestanu rješavati proizvoljno, a ne po zakonu, što je vrlo često dovodilo do gotovo nerješivih situacija u svim oblastima korišćenja spektra. Takođe, stanovništvo a posebno profesionalno izložena lica nijesu bili zaštićeni. Kroz implementaciju treba nastojati da se druge mogućnosti, ako ne eliminišu, onda barem svedu na minimalnu mjeru. Dakle, u pitanju je javni interes, zaštita zdravlja.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

- Rješenja data u propisu uticaće na: stanovništvo, profesionalno izložena lica, ovlašćena stručna lica, imaoce izvora nejonizujućih zračenja (pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica), poslove Agencije za zaštitu životne sredine koja je, između ostalog, nadležna za izdavanje dozvola iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja, Upravu za inspekcijske poslove –ekološku inspekciju.

Propis neće uticati na organe državne uprave nadležnih za odbranu zemlje i unutrašnje poslove, s obzirom na činjenicu da je u članu 2 (primjena) Direktive 89/391 definisano da se ova direktiva primjenjuje na sve sektore djelatnosti, kako javne tako i privatne (industrijske, poljoprivredne, privredne, administrativne, uslužne, obrazovne, kulturne, zabavne itd.), ali da se ne primjenjuje kod svojstvenih obilježja određenih specifičnih aktivnosti u sektoru državne uprave, kao što su oružane snage ili policija, ili na neke posebne aktivnosti u poslovima zaštite građana sa kojima je u direktnoj suprotnosti.

Rješenja data u propisu uticaće na lica mlađa od 18 godina života, kojima se predlogom propisa zabranjuje korišćenje solarijuma i upotrebu ultrazvuka radi kavitacije u kozmetičkim salonima. Ovakvo rješenje predloženo je na osnovu činjenice da se radi o veoma štetnoj vrsti zračenja, zatim da se maloljetna lica nalaze u razvoju i najosjetljivijem periodu formiranja ličnosti, pa bi za njih izlaganje ovakvoj vrsti zračenja zdravlje bilo ugroženo, potom podataka Svjetske zdravstvene organizacije o procentualnom prikazu povećanja melanoma od izlaganja ovoj vrsti zračenja i uporednoj praksi u zemljama širom svijeta. Ova odluka se temelji na opštem principu zaštite od nejonizujućih zračenja, principu opravdanosti, koji definiše da je svaka upotreba nejonizujućih zračenja opravdana ako daje veću korist od procijenjene štete. Polazeći od principa A.L.A.R.A (as low as reasonable achievable), koji definiše da izloženost zračenju treba da bude onoliko niska koliko je to razumno prihvatljivo, uzimajući u obzir ekonomske i socijalne faktore, dolazimo da zaključka da nije opravdano koristiti solarijume i ultrazvuk za potrebe kavitacije u kozmetičkim salonima za lica mlađa od 18 godina života. U ovom slučaju izlaganje maloljetnih lica navedenoj vrsti zračenja je potpuno neopravdana jer to donosi veću štetu od koristi. Ovakav predlog u skladu je sa članom 15 Direktive Savjeta 89/391 koji se odnosi na rizične grupe, a u našem slučaju to su lica mlađa od 18 godina života. Naime, u Direktivi Savjeta se decidno navodi da "posebno osjetljive rizične grupe moraju biti zaštićene od opasnosti koje ih posebno pogađaju". S tim u vezi ova odredba je prenijeta kroz član kojim se uređuju zabrane (član 23).

Što se tiče uporednih praksi i Crna Gora je kao i zemlje koje se već dugi niz godina bave ovom problematikom, a na osnovu dokaza predstavljenih u brojnim studijama, zabranila upotrebu solarijuma i ultrazvuka za potrebe kavitacije u kozmetičkim salonima za lica mlađa od 18 godina života. Zbog sve većeg broja slučajeva melanoma, ove godine je u mnogim evropskim zemljama zabranjeno sunčanje u solarijumima osobama mlađim od 18 godina života kao i trudnicama zbog rizika po njihovo zdravlje. Tako su solarijume zabranili za lica mlađa od 18 godina života: Njemačka, Francuska, Kanada, Australija, Sjedinjene Američke Države i mnoge druge zemlje. Danska takođe uvodi zabranu za lica mlađa od 18 godina života. Korišćenje usluga solarijuma je regulisano u mnogim američkim državama, ali je Kalifornija prva koja je maloljetnicima zabranila njihovu upotrebu. Interesantna je činjenica da su Sjedinjene Američke Države prvo zabranile upotrebu solarijuma za lica mlađa od 18 godina života, a da pri tom za njih ne važi pravo Evropske unije. Dakle, sama ta činjenica govori koliko su opravdane odredbe zabrana u Predlogu zakona.

Agencija za istraživanje raka Svjetske zdravstvene organizacije je 2009. godine ustanovila je da su solarijumi "kancerogeni za ljude" i uvrstila ih u kategoriju najvećeg rizika za razvoj raka. Do tog zaključka došla je na osnovu nekoliko istraživanja koja su pokazala da se rizik od melanoma - najopasnijeg oblika raka kože - povećava za 75 odsto kod ljudi koji počnu da koriste solarijume prije svoje 30 godine. U ovoj oblasti Francuska je otišla korak dalje i zbog nespornog lošeg uticaja na kožu i zdravlje ljudi predložili su da se sunčanje u solarijumima potpuno i trajno zabrani osim kada je upotreba UV lampi medicinski i kozmetički neophodna. Svjetska zdravstvena organizacija je već UV lampe proglasila kancerogenim za ljude, a statistike pokazuju da svake godine ima na stotine, čak i hiljade slučajeva melanoma koji su većinom povezani sa vještačkim sunčanjem pa ako predlog bude prihvaćen UV lampe će moći da se koriste samo u terapijske svrhe, za liječenje nekih bolesti kao što je psorijaza. U Brazilu je zabranjen i uvoz i prodaja aparata sa ultraljubičastim zracima. Takođe, studija objavljena u British Medical Journalu pokazala da su solarijumi odgovorni za skoro 800 smrtnih slučajeva godišnje, odnosno da solarijumi 20% povećavaju rizik za nastanak melanoma, najtežeg oblika raka kože. Ukoliko na pravi način uredimo kontrolu i korišćenje izvora nejonizujućih zračenja i sprovedemo sve mjere i ispoštujemo principe, date u Predlogu zakona, zaštit ćemo stanovništvo, profesionalno izložena lica i životnu sredinu od štetnog uticaja ovih zračenja.

- Propis neće izazvati nikakve troškove građanima ali hoće privrednim društvima, preduzetnicima ili drugim pravnim licima. U slučaju ako pravno lice ili preduzetnik odnosno drugo pravno lice svojom aktivnošću izazove štetne posljedice u prirodi i radnoj sredini dužan je da sam o svom trošku otkloni štetne posljedice svog djelovanja. Kako i same obaveze iz direktiva nalažu imaoći izvora imaće obaveze dokazivanja da taj izvor nejonizujućeg zračenja neće ugroziti niti zaposlenog, niti životnu sredinu niti bilo koje drugo lice koje se zatekne u životnoj ili radnoj sredini. Imajući u vidu da se ova oblast po prvi put uređuje apsolutno je nemoguće izbjeći da zbog zaštite zdravlja i osnovnog predmeta uređivanja ovog Predloga zakona pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica ne snose određene troškove shodno navedenom, imajući pri tom u vidu da se radi o javnom interesu, zaštititi zdravlja ljudi.

Shodno uporednoj praksi Republike Hrvatske troškovi se odnose na troškove mjerenja nivoa nejonizujućih zračenja (elektromagnetnih polja) i isti iznose 250 EUR + PDV (17%) za mjerenje sa elaboratom procjene uticaja (stručno mišljenje, Procjena rizika) za jedno mjerno mjesto.

U slučaju optičkih zračenja shodno uporednoj praksi Republike Hrvatske troškovi se odnose na: ispitivanje usklađenosti solarijuma po kabini/ležaju 850,00 kn (113 EUR), ispitivanje usklađenosti i provjera pojedinačnih izvora UV zračenja i uređaja s ugrađenim izvorima UV zračenja: prema broju utrošenih radnih sati (do najviše 3 sata), ispitivanje usklađenosti i provjera pojedinačnih izvora IC zračenja i uređaja s ugrađenim izvorima IC zračenja: prema broju utrošenih radnih sati (do najviše 3 sata), ispitivanje i provjera pojedinačnih izvora i uređaja s izvorima nekoherentnoga optičkog zračenja širokog spektra: prema broju utrošenih radnih sati (do najviše 3 sata) (113 EUR), ispitivanje pojedinačnih laserskih uređaja za dijagnostiku i terapiju u medicini i stomatologiji 1.680,00 kn (223 EUR), ispitivanje pojedinačnih laserskih i sistema koji se upotrebljavaju u industriji i privredi (klasa IV) 1.680,00 kn (223 EUR), ispitivanje pojedinačnih laserskih i sistema koji se upotrebljavaju u industriji i privredi (klasa IV): prema broju utrošenih radnih sati (do najviše 3 sata), ispitivanje pojedinačnih laserskih i sistema koji se upotrebljavaju u zabavlačkoj industriji (laserski show, laserski prikazi i sl.) 2.125,00 kn (282 EUR). Naknada za ispitivanje izvora optičkog zračenja kod kojih se ispitivanja obavljaju statističkom metodom uzorkovanja za pojedinačan komad se utvrđuje na osnovu broja radnih sati uzimajući u obzir ukupnu količinu izvora i primijenjenu metodu uzorkovanja. Troškovi stručnog usavršavanja shodno praksi iz okruženja iznose najviše do 150 eura. Vezano za troškove, Direktiva 89/391 u članu 12 "obuka radnika" deciidno navodi da profesionalno izloženim licima i licima odgovornim za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja treba poslodavac da omogući odgovarajuću obuku i da ta obuka ne može biti na teret profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

Takođe, u članu 14 Direktive 89/391, članu 8 Direktive 2006/25 i članu 8 Direktive 2004/40 se navodi kako treba da se organizuju zdravstveni pregledi i da isti poslodavac obezbjeđuje profesionalno izloženim licima i licima odgovornim za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

U toku izrade propisa održana je javna rasprava u trajanju od 40 dana u kojoj je učestvovalo preko 20 institucija/organizacija, predstavnika opština i nevladinog sektora koji su svojim učešćem doprinijeli na kvalitetu Predloga zakona. U toku rasprave održana je i tribina, 23. XI 2012. godine. Komentare na Nacrt zakona u toku javne rasprave dostavili su: Privredna komora, Unija poslodavaca, predstavnici sva tri mobilna operatera (Crnogorski Telekom A.D., Društvo sa ograničenom odgovornošću „Telenor“, Društvo za telekomunikacije „MTEL“ d.o.o.), Institut za standardizaciju, Agencija za zaštitu životne sredine, Unija poslodavaca, Uprava za inspeksijske poslove, Akreditaciono tijelo Crne Gore, Društvo sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Sektor za građevinarstvo Ministarstva održivog razvoja i turizma i Radio-Difuzni Centar. Subjekti koji tokom javne rasprave nijesu imali primjedaba na Nacrt zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja su: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstvo odbrane, Agencija za lijekove i

069 030006

medicinska sredstva i AD „Prenos“. Takođe su održane konsultacije sa predstavnicima Ministarstva ekonomije, Kliničkog centra Crne Gore i Ministarstva rada i socijalnog staranja preko inspektora zaštite na radu. Ovo Ministarstvo pripremlilo je Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o tekstu Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, koji će biti publikovan na web stranici Ministarstva i prilog materijalu za slanje Vladi na usvajanje i utvrđivanje. Od dostavljenih 193 pojedinačnih primjedaba zainteresovanih subjekata prihvaćeno je 146 (76%), djelimično je prihvaćeno 12 (6%) i nije prihvaćeno 35 (18%) primjedaba.

- Sve pozitivne posljedice donošenja ovog propisa apsolutno opravdavaju troškove koje će stvoriti jer se radi o zaštiti zdravlja, javnom primarnom interesu građana Crne Gore.
- Nezavisno od toga koliko će se ulagati u implementaciju zakona u praksi dobitak po zdravlje ljudi ne može se mjeriti. Pored zaštite stanovništva, profesionalno izloženih lica i zaštite životne sredine, donošenje ovog propisa sa sobom nosi podsticaj za preduzetništvo i nova zapošljavanja, s obzirom da Zakon predviđa veliki broj stručnih poslova kojima treba da se bavi pravno lice ili preduzetnik. Ovo je ujedno šansa i poziv svim zainteresovanim stranama da razmišljaju o poslovima koji se odnose na mjerenje, na akreditaciju i svakako nezaobilaznu edukaciju kadrova na svim nivoima, jer u suprotnom ovaj Zakon se ne bi mogao implementirati. Zbog navedenog je dat odloženi rok primjene propisa. Kako se ovaj propis donosi zbog zaštite stanovništva, profesionalno izloženih lica i zaštite životne sredine od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja, a što je dato u nadležnost ovom Ministarstvu, da sa aspekta izvršne politike, sprovede neophodne mjere, mjere predložene propisom ne smatraju se biznis barijerama. Dakle, u procesu donošenja ovog propisa nijesu utvrđene biznis barijere, jer je u pitanju zaštita zdravlja profesionalno izloženih lica, stanovništva i zaštita životne sredine.
- Ovim zakonom utvrđen je postupak izdavanja dozvole za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja koju mora da pribavi privredno društvo, preduzetnik ili drugo pravno lice koje želi da obavlja stručne poslove (npr. mjerenja nivoa nejonizujućih zračenja, monitoring, izrada Studije, Procjene rizika i dr.). Za dobijanje ove dozvole potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za zaštitu životne sredine, kao i dokaz o ispunjavanju uslova u pogledu kadra, opreme i prostora i kopiju sertifikata o akreditaciji prema standardu MEST EN ISO/IEC 17025. O ispunjenosti uslova odlučuje stručna komisija koja se obrazuje iz reda zaposlenih u Ministarstvu, Agenciji, Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i drugih stručnih lica. Troškove rada komisije snosi Agencija. Utvrđivanje ove dozvole sa sobom nosi podsticaj za preduzetništvo i nova zapošljavanja, s obzirom da Zakon predviđa veliki broj stručnih poslova kojima treba da se bavi pravno lice ili preduzetnik.

Dalje su propisane procedure dobijanja dozvola za korišćenje izvora nejonizujućih zračenja, zavisno od vrste izvora, i to: dozvola za korišćenje izvora elektromagnetnih polja, dozvola za korišćenje uređaja koji emituju ultrazvuk i dozvola za korišćenje uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja.

Uslovi za dobijanje dozvole za korišćenje izvora elektromagnetnih polja su: izvještaj o prvim mjerenjima nivoa elektromagnetnih polja u okolini izvora i/ili objekta sa već instaliranim izvorom, sa stručnim mišljenjem o ispunjavanju uslova za izvore elektromagnetnih polja u pogledu propisanih granica izlaganja za elektromagnetna polja; akt o imenovanju lica odgovornog za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja; dokaz o kvalifikaciji nivoa obrazovanja i stručnoj osposobljenosti u skladu sa ovim zakonom; uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za zaštitu od nejonizujućih zračenja; Procjena rizika, Akcioni program, uputstvo za djelovanje u slučaju akcidenta; upotrebna dozvola u skladu sa zakonom, spisak sredstava i oprema lične zaštite na radu i dokaz o njenoj ispravnosti i dokaz o plaćenju administrativnoj taksi u skladu sa zakonom. Izvještaj o prvim mjerenjima sa stručnim mišljenjem je neophodno uraditi iz razloga da se utvrdi da li izvor nejonizujućeg zračenja ispunjava uslove u pogledu granica izlaganja kada se pusti u rad. Što se tiče akta o imenovanju lica odgovornog za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja ukazujemo da to ne iziskuje potrebu zapošljavanja novog lica, već da od postojećih kadrova imenuje lice koje će biti zaduženo za

sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja. U pogledu uslova koji se odnosi na Procjenu rizika ukazujemo da ista obuhvata procjenu, mjerenja i/ili izračunavanja nivoa izlaganja nejonizujućem zračenju, u cilju uklanjanja ili smanjenja rizika izloženosti i radi sigurnosti i zdravlja profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja. Akcioni program se podnosi samo u slučaju da se na osnovu Procjene rizika utvrdi da su vrijednosti upozorenja za elektromagnetno polje, odnosno najveće dopuštene vrijednosti nivoa izlaganja optičkom zračenju iznad dozvoljenih.

Za pribavljanje dozvole za korišćenje uređaja koji emituju ultrazvuk potrebno je podnijeti: ispravu o usaglašenosti proizvoda u skladu sa posebnim propisom; tehničku dokumentaciju o uređaju; uputstvo o rukovanju i održavanju uređaja; mišljenje ovlašćenog stručnog lica o ispravnosti uređaja; akt o imenovanju lica odgovornog za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja; dokaz o kvalifikaciji nivoa obrazovanja i stručnoj osposobljenosti u skladu sa ovim zakonom i dokaz o plaćenju administrativnoj taksi.

Za pribavljanje dozvole za korišćenje uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja potrebno je podnijeti: ispravu o usaglašenosti proizvoda u skladu sa posebnim propisom; tehničku dokumentaciju o uređaju; uputstvo o rukovanju i održavanju uređaja; stručno mišljenje o ispunjavanju uslova za izvore optičkog zračenja u pogledu propisanih granica izlaganja za optička polja; akt o imenovanju lica odgovornog za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja; dokaz o kvalifikaciji nivoa obrazovanja i stručnoj osposobljenosti; uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti profesionalno izloženih lica i lica odgovornih za zaštitu od nejonizujućih zračenja; Procjenu rizika; Akcioni program u skladu sa zakonom; spisak sredstva i oprema lične zaštite na radu i dokaz o njenoj ispravnosti; uputstvo za djelovanje u slučaju akcidenta i dokaz o plaćenju administrativnoj taksi.

Bitno je napomenuti da je predviđeno donošenje podzakonskih akata kojim će biti utvrđene vrste izvora nejonizujućih zračenja za koje će biti potrebno pribaviti gore navedene dozvole.

Ukazujemo da će ovim podzakonskim aktom iz režima dozvola biti izuzeti izvori male izračene snage koji se koriste u svakodnevnom životu velikog broja ljudi (npr. kućni aparati (veš mašine, usisivači, frižideri), mobilni telefoni, ključevi za daljinsko otključavanje automobila, ručne radio stanice, brodske radio stanice, razni modemi, dječje igračke sa radio kontrolom i dr.) Takođe su izuzeti uređaji nejonizujućih zračenja namijenjenih za odbranu zemlje i koje koristi organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove.

Odredbama člana 21 propisano je da je imalac stacionarnog izvora elektromagnetnog polja dužan da podnese Agenciji zahtjev za izdavanje odobrenja za puštanje u rad tog objekta radi vršenja prvih mjerenja. Odredba se primjenjuje samo na stacionarne izvora elektromagnetnog polja za koje se prva mjerenja ne mogu vršiti bez puštanja u rad. Ako stacionarni izvor elektromagnetnog polja nakon dobijanja ovog odobrenja ne postigne nominalnu snagu koja se očekuje pri redovnom radu i opterećenju stacionarnog izvora, imalac tog izvora dužan je da od Agencije zatraži ponovo odobrenje za puštanje u rad tog izvora, radi postizanja potrebne nominalne snage. Ovdje treba ukazati na činjenicu da ovdje odobrenja nemaju karakter upravnog akta, već se izdaju u smislu obične potvrde da može da se izvor pusti u rad radi obavljanja prvih mjerenja.

Za pribavljanje dozvole za uvoz uređaja koji emituju ultrazvuk i izvora koji emituju optičko zračenje (nemedicinska primjena) podnosi se: isprava o usaglašenosti proizvoda u skladu sa posebnim propisom; dokaz da ima prostorije za bezbjedno skladištenje i čuvanje uređaja (o vlasništvu ili zakupu), osim ako se uvoz vrši za krajnjeg korisnika i direktno isporučuje korisniku bez prethodnog skladištenja; tehnička dokumentacija o uređaju; uputstvo o rukovanju i održavanju uređaja i dokaz o plaćenju administrativnoj taksi. Na ovaj način izbjeci će se nekontrolisani uvoz ovih uređaja koji mogu jako štetno da djeluju na zdravlje ljudi i na profesionalno izložena lica koja ih koriste. Zakonom je izuzet promet izvora nejonizujućih zračenja koji se koriste u medicinske svrhe, jer je isti uređen Zakonom o medicinskim sredstvima. Na ovaj način sistemski je pokriven uvoz izvora nejonizujućih zračenja. Ovim zakonom nije uređeno pitanje izvoza i tranzita ovih uređaja na predlog Agencije za zaštitu životne sredine, iz razloga izbjegavanja biznis barijera. Što se tiče izvoza nije potrebna dozvola shodno ovom zakonu, ali će vjerovatno biti potrebna dozvola zemlje uvoznice.

Za pribavljanje dozvole za stručno osposobljavanje i provjeru stručne osposobljenosti pravno lice mora ispunjavati uslove u pogledu prostora, kadra i opreme, koji će biti propisani pravilnikom. Dozvolu izdaje Agencija za zaštitu životne sredine na period od četiri godine.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

- Za sprovođenje ovog zakona potrebno je izdvojiti finansijska sredstva za izradu podzakonskih propisa kao i jačanje kapaciteta Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za inspekcijske poslove za 2013 i 2014. godinu, kako bi se pomenute pretpostavke realizovale da bi mogle da omoguće implementaciju propisa.
- S obzirom da je primjena ovog Zakona odložena za 2015. godinu neophodno je planirati sredstva i u toj godini. Dakle, od početka primjene ovog Zakona biće potrebno obezbijediti finansijska sredstva za realizaciju Programa sistematskog ispitivanja nejonizujućeg zračenja i koordinaciji u izradi Studije korišćenja značajnih zatečenih izvora nejonizujućih zračenja za potrebe sprovođenja tenderske procedure. Izradu zajedničke Studije obezbjeđuju imaći značajnih zatečenih izvora nejonizujućih zračenja.
- Implementacija propisa ne prouzrokuje međunarodne finansijske obaveze.
- Usvajanjem propisa predviđeno je donošenje podzakonskih akata iz kojih neće prosteći finansijske obaveze.
- Implementacijom propisa ostvariće se prihod za Budžet Crne Gore, kroz utvrđene takse za izdavanje dozvola, a takođe su predviđene i novčane kazne za prekršaje iz ove oblasti. Takođe, budući da se stvaraju uslovi za ovlašćivanje pravnih stručnih lica ili preduzetnika, za koje je potrebna akreditacija sa MEST EN ISO/IEC 17025 , a kojih za poslove zaštite od nejonizujućih zračenja nema u Crnoj Gori u ovom trenutku, to će biti dodatni podsticaj za otvaranje novih radnih mjesta, te po tom osnovu generisaće dodatne prihode za Budžet Crne Gore (porezi na dohodak i prihod, porez na dodatu vrijednost (PDV), carine, i sl.).
- Sugestije predstavnika Ministarstva finansija u dijelu biznis barijera integrisane su u tekst Predloga zakona u onoj mjeri koliko to prenos direktiva zahtijeva. Na taj način izbjegnuto je da se traži dokumentacija u postupku izdavanja dozvola koje, shodno drugim propisima, izdaje neki drugi organ državne uprave ili organ uprave. Takođe su uzeti u obzir neprecizno dati podaci, te su kao takvi izbrisani. Takođe je izmijenjen RIA obrazac u dijelu pojašnjenja svih administrativnih procedura i u dijelu procjenjivanja troškova za preduzetnike.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako

(javne ili ciljane košultacije);

- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti**

- U izradi predloga zakona učestvovao je ekspert g-đa Tea Bilić Zabrić, u ime slovenačke konsultantske kompanije "INKO svetovanje", d.o.o. iz Ljubljane.
- Prije početka rada na propisu Ministarstvo održivog razvoja i turizma je uputilo javni poziv nevladinim organizacijama da imenuju predstavnika za Radnu grupu koja je radila na izradi ovog propisa. Nakon toga je objavljen Poziv na konsultacije zainteresovane javnosti povodom donošenja Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, koje su trajale od 20 dana, od 14. juna do 4. jula 2012. godine. Istovremeno je upućen poziv relevantnim institucijama da imenuju predstavnike u Radnoj grupi, nakon čega je počeo rad na prvom nacrtu koji je kao osnovu pripremio Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Nakon izrađenog drugog nacrta Ministarstvo održivog razvoja i turizma je pokrenulo javnu raspravu, koja je počela 19. oktobra i završila se 29. novembra tekuće godine, i pozvalo građane, stručne i naučne institucije, državne organe, strukovna udruženja, nevladine organizacije, medije i druge zainteresovane organizacije i zajednice da se uključe u javnu raspravu i daju svoje prijedloge, primjedbe i sugestije na tekst Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. Kako nije bilo imenovanih predstavnika od strane nevladinih organizacija ovo Ministarstvo je uputilo propis na adrese Arhus Centra Podgorica, Arhus centra Nikšić, Arhus centra Berane, kao i svim nevladinim organizacijama i opštinama u Crnoj Gori, koje se nalaze na njihovim mrežama.

U toku izrade propisa održana je javna rasprava u trajanju od 40 dana u kojoj je učestvovalo preko 20 institucija/organizacija, predstavnika opština i nevladinog sektora. Komentare na Nacrt zakona u toku javne rasprave dostavili su: Privredna komora, Unija poslodavaca, predstavnici sva tri mobilna operatera (Crnogorski Telekom A.D., Društvo sa ograničenom odgovornošću „Telenor“, Društvo za telekomunikacije "MTEL" d.o.o.), Institut za standardizaciju, Agencija za zaštitu životne sredine, Unija poslodavaca, Uprava za inspekcijske poslove, Akreditaciono tijelo Crne Gore, Društvo sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Sektor za građevinarstvo Ministarstva održivog razvoja i turizma i Radio-Difuzni Centar. Subjekti koji tokom javne rasprave nijesu imali primjedaba na Nacrt zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja su: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstvo odbrane, Agencija za lijekove i medicinska sredstva i AD „Prenos“. Takođe su održane konsultacije sa predstavnicima Ministarstva ekonomije, Kliničkog centra Crne Gore i Ministarstva rada i socijalnog staranja, preko inspektora zaštite na radu.

- Ovo Ministarstvo pripremio je Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o tekstu Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, koji će biti publikovan na web stranici Ministarstva i biti prilog materijalu za slanje Vladi na usvajanje i utvrđivanje. Od dostavljenih 193 pojedinačnih primjedaba zainteresovanih subjekata prihvaćeno je 146 (76%), djelimično je prihvaćeno 12 (6%) i nije prihvaćeno 35 (18%) primjedaba. U toku rasprave održana je i tribina, 23. XI 2012. godine, kojoj je prisustvovalo 38 predstavnika zainteresovanih subjekata, nakon čega je dodatno unaprijeđen tekst propisa.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Nema prepreka u implementaciji propisa ukoliko se ispune prethodne pretpostavke da bi se isti mogao implementirati, a koje se prije svega odnose na obezbjeđivanje sredstava za implementaciju (izrada podzakonskih akata, jačanje kapaciteta Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za

zaštitu životne sredine i Uprave za inspekcijske poslove).

- Tokom primjene propisa donijeće se podzakonski akti koji će obezbijediti punu pravnu potporu za implementaciju ovog zakona, a posebno u pogledu ispunjavanja mjera predloženih ovim propisom.
- Ovim zakonom je utvrđeno da je Agencija za zaštitu životne sredine nadležni organ uprave dužan da sprovede Program sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih zračenja, nakon čega treba da izradi Informaciju o monitoringu nejonizujućih zračenja koju, na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma, usvaja Vlada Crne Gore. Takođe, indikator predstavlja centralni registar, tj baza različitih podataka koje prikuplja Agencija za zaštitu životne sredine, u skladu sa Predlogom zakona.
- Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.
- Agencija za zaštitu životne sredine ima zakonom utvrđene nadležnosti za sprovođenje primjene propisa, nad čijim radom nadzor vrši Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
- Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove preko ekološke inspekcije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Podgorica, 14. XII 2012. godine

